

KATRIINA SOINI

Pakkopullaa vai moraalista taloutta?

T taas on koittanut joulumyyjäisten aika. Koulut, yhdistykset, urheiluseurat myyvät pullaa, pipareita, arpoja ja joulukoristeita rahoittaakseen toimintaansa. Myyjäiset kokoavat kulmakunnan ihmisiä joulun alla yhteen paitsi itse tapahtumiin, niitä edeltäneisiin suunnittelupalaverihin ja talkoisiin. Seuraavana vuonna talkoolaiset saavat nauttia yhteisen ponnistelun tuottamista hedelmistä.

Joulumyyjäisillä, kuten muillakin talkoilla, on pitkät perinteet. Talkootyöllä on luotu paljon yhteistä hyvää; kunnostettu seurantaloja, hoidettu maisemaa ja tehty teatteria. Toiminta yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi lisää ihmisten välistä luottamusta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta ja rikastuttavat kulttuuria. Tällä kaikella on taas omat kerrannaisvaikutuksensa ihmisten hyvinvointiin ja jopa aluetalouteen kertovat tutkimukset.

Aina talkootyö ei innosta. Iltamyöhään leivottujen kakkujen vaihtaminen myyjäisissä naapurin kakkuihin turhauttaa ja roskien kerääminen tien penkoilta harmittaa, kun omassa nurkissakin olisi siivoamista. Itsekkään ihmisen puhetta – vai onko kysymys myös jostain muusta?

Talkoisiin on alkujaan liittynyt niin kutsutun moraalin talouden idea: toimintaa ovat ohjanneet muut kuin taloudelliset tavoitteet, useimmiten sosiaaliset suhteet ja vastavuoroisuus. On helppo kuvitella, että esimoderneissa yhteisöissä, joissa moraalinen talous tutkijoiden mukaan kukoisti, yhdessä tekeminen oli tarkoituksenmukaista ja merkityksellistä. Tänä päivänä näitä merkityksiä voisivat tuoda ekologiset ja pedagogiset arvot, luonnon ja ihmisten hyvinvoinnin ja kasvun tukeminen. Olisi suotavaa, että nämä periaatteet nostettaisiin rahankeruun rinnalle ja pysähdyttäisiin miettimään muun muassa lasten ja nuorten harrastustoimintaan liittyvän rahankeruun tarkoituksiperiä.

Jos kysymys on lasten ja nuorten harrastuksista, miksi heitä ei voisi ottaa mukaan talkoisiin yrittäjyyskasvatuksen hengessä. Moni maksaisi mielellään heille lehtien haravoinnista tai ostaisi heidän keräämiään puolukoita ennemmin kuin irtokarkkeja, talouspaperia tai pesuaineita. Paitsi yrittäjyyden arvoja

lapsille ja nuorille välittyisi myös ekologisia arvoja. Sen sijaan, että rahanke-
ruun nimissä myydään uutta ja osin tarpeetontakin tavaraa, voitaisiin kannus-
taa tavaroiden kierrättämiseen. 4H-kerholaiset ovat jo vuosikymmeniä kerän-
neet lannoitesäkkejä ja metalliromua. Ehkä konseptia voisi vielä kehittää si-
ten, että kerholaiset pääsisivät tutustumaan, miten heidän keräämänsä
raaka-aineet jalostuvat uuteen käyttöön.

Tai voisiko ajatella, että nämä talkoot, joissa vanhemmat ahkerivat usein
keskenään tai yksin kotonaan, olisivat koko perheen yhteisiä tapahtumia?
Vanhempien ja lasten yhteinen aika on monissa perheissä kortilla. Talkoiden
tavoitteena olisi yhdessäolo ja yhdessä tekeminen, ei niinkään tuotteiden val-
mistaminen, ostaminen ja myyminen: suorittaminen, jota useimpien arjessa
on riittävästi. Yhdistysten kassaa voitaisiin kartuttaa myymällä pääsylippuja
näihin tilaisuuksiin – suurin osa toiminnasta joka tapauksessa rahoitetaan
vanhempien, sukulaisten ja tuttavien rahapusseista.

Moni kokee talkoot ikäväksi velvollisuudeksi ja olonsa syylliseksi, jos ei
syytä tai toisesta pysty osallistumaan tai haluaisi antaa tukensa suoraan ra-
halla. Olisi kuitenkin sääli, jos toiminta typistyisi tilisiirroiksi, sillä talkoot tuovat
ihmiset yhteen. Jos rahan keruu ja suorittaminen eivät olisi talkoiden päällim-
mäinen tavoite, ehkä useampi lähtisi mukaan toimintaan. Suunnittelua ja käy-
tännön järjestelyä riittäisi kaikkein innokkaimmille, vaikka talkoiden toiminta-
ajatus muuttuisi.

Talkootyön uusissa muodoissa voisi olla kysymys käytännöllisestä kekseliäisyydestä, josta Juha Hiedanpää ja Jani Pellikka kirjoittavat metsästy-
stä koskevassa artikkelissaan. Hirvenmetsästyksen, kuten metsästyksen yleensä,
liittyy paljon käytäntöjä ja kirjoittamattomia sääntöjä, joita voidaan uudistaa,
kun siihen on tarvetta. Uudistaminen pitää vain osata toteuttaa oikealla taval-
la. Sosiaalinen media voi olla tässä apuna. Harto Pönkä, sosiaalisen median
tutkija ja alan yrittäjä kertoo, mihin muuhun sosiaalista mediaa voidaan maaseudulla käyttää. Talkootyön uusintamiseen voi liittyä myös piirteitä sosiaali-
sista innovaatioista, joista samoin on tässä numerossa puhetta. Kirjoittajien
voimakkaasti esille nostamat maaseudun sosiaaliset kysymykset kertovat voi-
makkaasta murroksesta, mikä niiden parissa tällä hetkellä on meneillään. Oli-
siko siihen ratkaisuna yksilöperustainen maaseudun kehittäminen?

Näiden ajatusten myötä toivotan kaikille lukijoillemme Rauhallista Joulun
Aikaa!

